

EKONOMSKA GIMNAZIJA IN SREDNJA ŠOLA RADOVLJICA
GORENJSKA CESTA 13, 4240 RADOVLJICA
ŠOLSKO LETO 2022/2023

PREDMETNO PODROČJE: EKONOMIJA

VARČEVANJE BREZ ODREKANJA

AVTOR: TJAŠA BLATNIK

MENTOR: LIDIJA PERŠE, univ. dipl. ekon.

RADOVLJICA, marec 2023

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	6
1 UVOD	7
2 VARČEVANJE.....	8
2.1 Oblike varčevanja.....	8
3 VARČEVANJE PRI HRANI.....	10
3.1 Načrtovani nakupi	11
3.2 Reden pregled nad hladilnikom, shrambo	12
3.3 Poraba ostankov od obrokov	12
3.4 Razporeditev hrane v hladilniku glede na rok uporabnosti	13
3.5 Pregled cen živil preko spleta.....	14
3.6 Popusti.....	15
3.7 Pridelava hrane doma	16
3.7.1 Primer pridelave solate.....	16
3.7.2 Primer pridelave krompirja	17
4 VARČEVANJE Z VODO.....	18
4.1 Razlogi za varčevanje z vodo.....	18
4.2 Načini varčevanja z vodo	20
4.3 Zanimivosti	21
5 VARČEVANJE Z ELEKTRIČNO ENERGIJO	21
5.1 Načini varčevanja z električno energijo	22
6 VARČEVANJE PRI POTOVANJU	25
6.1 Potovanje izven sezone	25
6.2 Letalske karte	26
6.3 Uporaba javnega prevoza	28
6.4 Izbira počitniške destinacije	29
7 VARČEVANJE PRI OBLAČILIH.....	30
7.1 Sezonske razprodaje	31
7.2 Izogibanje dragim blagovnim znamkam	31
8 VARČEVANJE PRI PREVOZNIH SREDSTVIH	33
8.1 Varčevanje z gorivom	33
8.2 Železniški prevoz	34
8.3 Točenje goriva na cenejših bencinskih servisih	35
9 VARČEVANJE PRI IZOBRAŽEVANJU	35

9.1	Izogibanje zasebnim šolam	36
9.2	Izposoja literature in strokovnega gradiva	36
10	TRAJNOSTNI RAZVOJ	37
10.1	Cilji trajnostnega razvoja	38
11	ANALIZA IN INTERPRETACIJA	39
12	ZAKLJUČEK.....	41
13	VIRI IN LITERATURA	42
14	PRILOGA	44

KAZALO SLIK

Slika 1:	Primerjava cen sončničnega olja Cekin (primerjajcene).....	15
Slika 2:	Primerjava cen za Alpsko mleko 1,5 % m.m. (primerjacene)	15
Slika 3:	Vrste in cene solat (primerjalnikcen).....	16
Slika 4:	Cena sobe - januar (Booking)	25
Slika 5:	Cena sobe - avgust (Booking).....	26
Slika 6:	cena leta med tednom (eSky.eu)	27
Slika 7:	Cena leta ob koncu tedna (eSky.eu).....	27
Slika 8:	Najem avtomobila - Budimpešta (rentalcars.com)	29
Slika 9:	Sezonska razprodaja (About you).....	31
Slika 10:	Črne torbice različnih blagovnih znamk	32
Slika 11:	Cene bencina na dan 2. 3. 2023 (Petrol)	35
Slika 12:	Vidiki trajnostnega razvoja	38

KAZALO GRAFOV

Graf 1:	Pomembnost varčevanja (lasten vir).....	9
Graf 2:	Varčevanje (lasten vir).....	9
Graf 3:	Mesečna poraba prihodkov (lasten vir).....	11
Graf 4:	Načrtovani nakupi (lasten vir)	12
Graf 5:	Poraba ostankov hrane (lasten vir).....	13
Graf 6:	Zavržena hrana (lasten vir)	14
Graf 7:	Posluževanje akcij (lasten vir)	16
Graf 8:	Zapiranje vode (lasten vir).....	20
Graf 9:	Pomivanje posode (lasten vir).....	21
Graf 10:	Poraba električne energije v slovenskih gospodinjstvih (Naravoslovje 6)	22
Graf 11:	Ugašanje naprav (lasten vir)	22
Graf 12:	Čas pranja perila (lasten vir).....	24
Graf 13:	Čas potovanja (lasten vir)	26
Graf 14:	Izbira časa leta (lasten vir)	28
Graf 15:	Cene življenjskih potrebščin (lasten vir).....	30
Graf 16:	Blagovna znamka (lasten vir)	33
Graf 17:	Sprememba varčevalnih navad	39
Graf 18:	Nakupovanje v second-hand trgovinah.....	39
Graf 19:	Uporaba kuponov za popuste.....	40

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Povprečna porabljena sredstva za hrano na člana gospodinjstva (SURS).....	10
Preglednica 2: Mesečna poraba prihodkov (lasten vir)	11
Preglednica 3: Nastala odpadna hrana na prebivalca Slovenije (SURS)	12
Preglednica 4: Potrošnja krompirja na prebivalca za leto 2021 (SURS).....	17
Preglednica 5: Količina porabljene vode iz javnega vodovoda v m3 na prebivalca (SURS)	18
Preglednica 6: Cena vode (Komunala Škofja Loka)	19
Preglednica 7: Nakup gospodinjskih aparatov (SURS)	23
Preglednica 8: Cene električne energije za gospodinjske odjemalce (Elektro energija)	24
Preglednica 9: Cenik vozovnic javnega prevoza v Budimpešti (bkk.hu).....	28
Preglednica 10: Povprečni izdatki za člana gospodinjstva za obleko in obutev (SURS).....	30
Preglednica 11: Povprečna porabljena denarna sredstva za člana gospodinjstva za izobraževanje...	36
Preglednica 12: Seznam učbenikov (EGSS Radovljica)	37

POVZETEK

Varčevanje brez odrekanja je tema, ki sem si jo izbrala za raziskovalno nalogo. V nalogi sta zajeta teoretični in raziskovalni del. V teoretičnem delu sem razjasnila nekaj osnovnih pojmov, ki so pomembni, za uspešno varčevanje.

V nadaljevanju sem podrobneje opisala možne oblike varčevanja, brez da bi se bili pri tem primorani čemu odreči. Osredotočila sem se na nekaj ključnih področij: hrana, voda, električna energija, potovanja, oblačila, prevozna sredstva in izobraževanje.

Pri pisanju sta mi bili v pomoč spletni strani Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS) in Ministrstvo Slovenije za gozdarstvo, kmetijstvo in hrano. Na le-teh sem pridobila koristne podatke o višini povprečnih stroškov za določeno področje za pretekla leta.

V praktičnem delu sem si pri raziskovanju izbrane teme pomagala z uporabo metode spraševanja, in sicer z anketo.

Preko spletne ankete sem anketirala 70 oseb različne starosti in spola. Dobljene rezultate sem predstavila in z namenom boljše preglednosti v nalogo vključila tudi računalniško oblikovale grafe. Cilj naloge je bil ugotoviti ali ljudje varčujejo in kako.

Na podlagi rešenih anket sem ugotovila, da se velika večina zaveda pomembnosti varčevanja in doma že varčujejo, vendar je še prostor za izboljšave. Ugotovila sem tudi, da so se povprečni mesečni izdatki na gospodinjstvo v Sloveniji za zgoraj omenjena področjih (hrana, voda, električna energija,...) skozi leta povečevali.

Ključne besede: varčevanje, strošek, prihranek, brez odrekanja, finančno stanje

SUMMARY

Saving without renunciation is the topic I chose for my research project. The assignment includes a theoretical and a research part. In the theoretical part, I clarified some basic concepts that are important for successful saving.

Below, I have described in more detail the possible forms of savings, without being forced to give up anything. I focused on a few key areas: food, water, electricity, travelling, clothing, transportation and education.

The website of the Statistical Office of the Republic of Slovenia (hereinafter SURS) and the Ministry of Forestry, Agriculture and Food of Slovenia helped me while I was writing. From there, I obtained useful information about the amount of average costs for a certain area for the past years.

In the practical work, I helped myself in researching the chosen topic by using the method of questioning, namely with a survey.

I surveyed 70 people of different ages and genders via an online survey. I presented the obtained results and, with the aim of better transparency, also included computer-generated graphs in the task. The goal of the assignment was to find out if people save and how.

Based on the completed surveys, I found that the vast majority are aware of the importance of saving and are already saving at home, but there is still room for improvement. I also found that the average monthly expenditure per household in Slovenia for the above-mentioned areas (food, water, eclectic energy,...) has been increasing over the years.

Key words: saving, expense, savings, without renunciation, financial status

1 UVOD

Namen naloge je priti do ugotovitev, kako lahko v vsakdanjem življenju privarčujemo, ne da bi bili s tem kaj prikrajšani ali da bi se morali čemu odpovedati. Cilj naloge je ugotovitve predstaviti tudi drugim in jih ozavestiti, da varčevanje ni enkratno dejanje, ampak proces, ki se prične že doma. S tem posameznikom želimo pomagati privarčevati na načine, na katere prej morda še niso pomislili.

Raziskovalna naloga bo vključevala anketni vprašalnik in podrobno analizo le-tega. V anketiranje bom vključila vse starostne skupine in s tem prišla do podrobnih ugotovitev. Zanimalo me bo predvsem kakšne so njihove varčevalne navade in jih primerjala z načini, predstavljenimi v nalogi. Pri pisanju si bom pomagala z anketo, spletnimi viri, katalogi in drugim tiskanim gradivom.

Na spletu je na sorodno temo že narejenih nekaj raziskav. Ena od teh je košarica osnovnih skupin živil, kjer aktualne informacije o cenah, poreklu in kakovosti proizvodov ter primerjave med posameznimi trgovci objavljajo vsakih 14 dni. Cilj raziskave je potrošniku omogočiti dnevno spremljanje gibanja rednih in akcijskih cen živilskih izdelkov v spletnih trgovinah in omogočiti enostavno nakupno izbiro in prihranek na osnovi izračuna cen istih živilskih izdelkov pri različnih spletnih trgovcih.

V nalogi bom vključila konkretne številke, koliko lahko na dnevni/ letni ravni privarčujemo brez posebnih varčevalnih računov, depozitov in drugih načinov varčevanja, ki se jih ljudje dandanes najbolj poslužujejo.

Skozi nalogo želim dokazati, da posamezniki lahko privarčujejo na različne načine in si tako izboljšajo finančno stanje. Cilj naloge bo tudi ugotoviti ali posamezniki že varčujejo in kako.

Tekom pisanja naloge, sem si postavila naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Pandemija COVID-19 je vplivala na spremembo varčevalnih navad ljudi.

Hipoteza 2: Ljudje z namenom varčevanja pogosto kupujejo stvari v trgovinah second-hand trgovinah, kjer so cene nižje v primerjavi s klasičnimi trgovinami.

Hipoteza 3: Ljudje pri nakupih v živilskih trgovinah pogosto kupujejo v času akcij.

Le-te bom ob koncu naloge tudi ovrgla ali potrdila.

2 VARČEVANJE

Varčevanje je odpovedovanje porabi denarnih sredstev v danem trenutku (1).

Bančna definicija varčevanja govori o prestavitvi porabe v kasnejše obdobje. To oceni vsak posameznik na podlagi svojega trenutnega socialnega položaja in načrtov za prihodnost. Pri varčevanju sta pomembni disciplina in vztrajnost.

Oblik varčevanja je ogromno. Tekoče se pojavljajo nove oblike na trgu. Vsaka oblika ima svoje prednosti in slabosti. Vsako posebej je treba proučiti in ugotoviti primernost za posameznega varčevalca.

Odločitev o obliki varčevanja je odvisna od posameznikovih želja, dohodka, socialnega položaja, starosti in izdatkov.

2.1 Oblike varčevanja

Pridobljena finančna sredstva bo posameznik porabil za tekočo potrošnjo, presežek sredstev pa lahko naloži v različne naložbe. Možne oblike naložb so naložbe v nepremičnine in nakup trajnih potrošnih dobrin ter finančne naložbe (2):

- a) v finančne institucije: - blagajniški zapisi, varčevalni računi, zakladnice,
 - bančni depoziti,
 - zavarovanja: življenjska, rentna, pokojninska,
 - investicijski skladi,
- b) v državo: - obveznice Republike Slovenije,
 - zakladne menice Ministrstva za finance Republike Slovenije,
- c) v podjetje: - obveznice,
 - delnice.

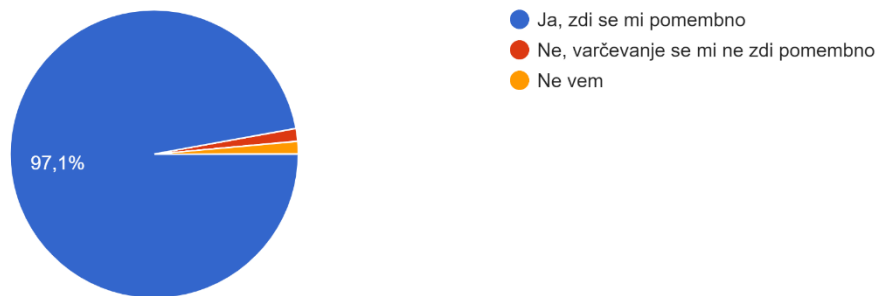
Poleg zgoraj omenjenih načinov se lahko privarčuje tudi na povsem preproste načine, pri katerih ni potrebno predznanje, visoka stopnja izobrazbe ali veliko tveganje, saj je varčevanje proces, ki se prične že doma.

Na temo varčevanja sem 70 anketirancem zastavila več vprašanj. Veliki večini anketirancev (97,1 %) se zdi varčevanje pomembno, 1,4 % anketirancev se varčevanje ne zdi pomembno, 1,4 % anketirancev pa je odgovorilo z »ne vem«, o tem nimajo mnenja.

Graf 1: Pomembnost varčevanja (lasten vir)

Ali se vam zdi varčevanje pomembno?

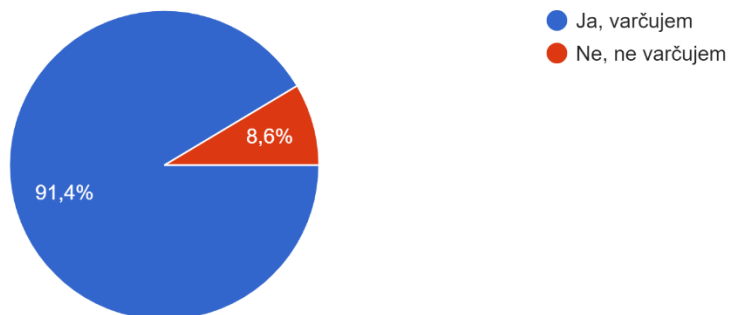
70 odgovorov

Graf 2: Varčevanje (lasten vir)

Ali varčujete?

70 odgovorov

91,4 % anketirancev (64 odgovorov) je navajenih varčevanja, preostalih 8,6 % pa doma ne varčuje (6 odgovorov).

3 VARČEVANJE PRI HRANI

Hrana je nujna in neizogibna, življenjsko pomembna dobrina, ki mesečno predstavlja velik del izdatkov. V zadnjem času je bil opazen hiter porast cen živil.

Hrana se je od decembra 2021 do junija 2022 podražila za 10,7 %. V letu 2022 so se v segmentu hrane med pomembnejšimi prehralnimi proizvodi najbolj dvignile cene jedilnega olja, in sicer za 40 %, sledil je dvig cen masla za 20 % in svežega posnetega mleka za 18,3 %. Na trgu mesa se je svinjsko meso podražilo za 22,3 %, perutninsko meso za 20 % in goveje meso za 19,6 %. Kruh se je od začetka leta podražil povprečno za 10,8 %, moka ter izdelki iz žit pa za 22,1 %. (3)

Ravno zato je še toliko pomembneje, da iščemo načine kako zmanjšati že tako visoke stroške. Da nakup hrane predstavlja enega večjih, če ne skoraj največjih mesečnih izdatkov, dokazujejo tudi raziskave Statističnega urada Republike Slovenije (4) in dobljeni rezultati ankete.

Preglednica 1: Povprečna porabljen sredstva za hrano na člana gospodinjstva (SURs)

	2012	2015	2018
	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)
011 HRANA	984,69	935,44	1.030,77

Porast povprečno porabljenih sredstev za hrano se je pojavila že pred časom, žal pa ni novejših podatkov, ki bi bili zaradi številnih podražitev, še višji.

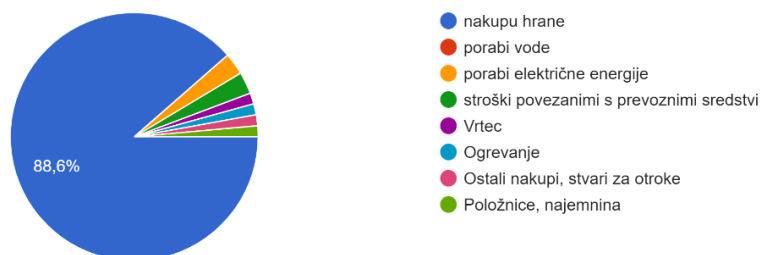
Ali hrana zares predstavlja enega večjih izdatkov gospodinjstev, pa sem preverila tudi z anketnim vprašalnikom.

Vprašanje: Za kaj mesečno porabite največ denarja?

Ugotovitev: Ugotovila sem, da večina (88,6 %) anketirancev največ mesečnih prihodkov porabi za nakup hrane. 2,9 % anketirancev največji delež mesečnih prihodkov nameni za plačilo stroškov vode in za stroške, povezane s prevoznimi sredstvi, 1,4 % anketirancev pa največji delež mesečnih prihodkov nameni za plačilo stroškov vrta, ogrevanja, najemnine ter za nakupe za otroke.

Graf 3: Mesečna poraba prihodkov (lasten vir)

Za kaj mesečno porabite največ denarja?

Preglednica 2: Mesečna poraba prihodkov (lasten vir)

IZDELEK/ STORITEV	DELEŽ
nakup hrane	88,6%
poraba vode	0,0%
poraba električne energije	2,9%
stroški povezani s prevoznimi sredstvi	2,9%
vrtec	1,4%
ogrevanje	1,4%
ostali nakupi, stvari za otroke	1,4%
položnice najemnina	1,4%

Da bi lahko zmanjšali izdatke namenjene nakupu hrane, sem pripravila nekaj načinov, kako pri tem privarčevati, ne da bi se nam bilo treba čemu odreči.

3.1 Načrtovani nakupi

Če se vsak dan odpravimo po nakupih, bomo porabili več, kot je potrebno. Nepotrebnemu zapravljanju denarja se lahko izognemo tako, da tedensko pripravimo seznam kaj bomo potrebovali v prihajajočem tednu. Z enim nakupom bi tako kupili vse potrebno in s tem privarčevali.

Glede na rezultate ankete, sem ugotovila, da se ljudje tega v večini že poslužujejo, kar je lepo razvidno iz spodnjega grafa.

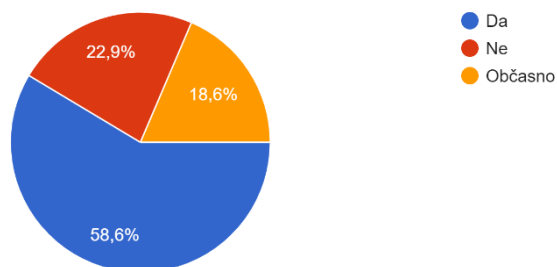
Vprašanje: Ali nakupe hrane načrtujete naprej?

Ugotovitev: Ugotovila sem, da 58,6 % anketirancev nakupe hrane načrtuje vnaprej, 18,6 % jih občasno načrtuje nakup, preostalih 22,9 % anketirancev pa tega nikoli ne počne.

Graf 4: Načrtovani nakupi (lasten vir)

Ali nakupe hrane načrtujete vnaprej? (npr. začetek tedna napišete listek stvari, ki jih potrebujete in vse kupite v enem obisku trgovine)

70 odgovorov

3.2 Reden pregled nad hladilnikom, shrambo

Potrebno je imeti nadzor nad tem, kaj že imamo doma, da ne bi po nepotrebnem zapravljali. S tem bi se izognili kupovanju novih izdelkov, ki jih v resnici že imamo.

3.3 Poraba ostankov od obrokov

Po ocenah Evropske okoljske agencije vsako leto zavržemo približno tretjino pridelane hrane. Zavržena hrana je sporna tako z moralnega in socialnega vidika, kot tudi z vidika porabe naravnih virov, posredno škodljivo vpliva na okolje tudi zaradi uporabe pesticidov in gnojil ter zaradi emisij toplogrednih plinov. S hrano, ki jo zavržemo, zavržemo tudi delo (čas, znanje) in energijo, ki sta bila vložena v pripravo hrane (5). Na podlagi podatkov SURS (6) je razvidno, da je v letu 2021 vsak Slovenec v povprečju zavrzel 68 kg hrane in da smo skupno v istem letu v Sloveniji zavrgli 139.900 ton hrane.

Preglednica 3: Nastala odpadna hrana na prebivalca Slovenije (SURS)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nastala odpadna hrana [kg/prebivalca]	57	61	65	67	64	68	67	68	68

"Ah, kaj naj s tem? Saj ni niti za en obrok." In gre v smeti.

Pogosta napaka je metanje ostankov hrane, ki bi jih v resnici lahko porabili v naslednjem obroku, v odpad. Zakaj bi v smeti vrgli popečeno zelenjavo ali meso, če lahko naslednji dan skuhamo le še prilogo in imamo popolnoma drugo kosilo? Prav tako so takšni ostanki kosila ali večerje lahko odlična malica za obrok prihodnji dan v službšoli ali službi.

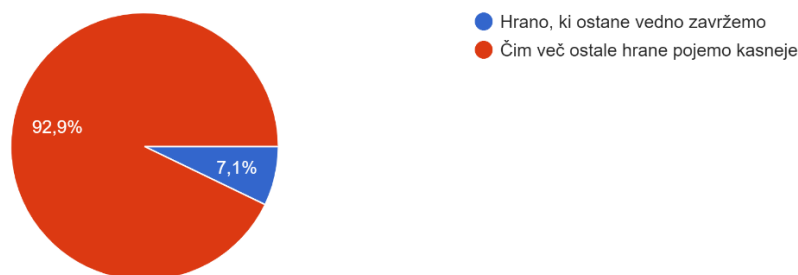
Vprašanje: Ali ostanek od obroka porabite kasneje?

Ugotovitev: Iz spodnjega grafa je razvidno, da 92,9 % anketirancev ostanke hrane porabi kasneje, preostalih 7,1 % anketirancev pa ostalo hrano zavrže.

Graf 5: Poraba ostankov hrane (lasten vir)

Ali ostanke od obroka porabite kasneje (npr. pri kosilu vam ostane meso, ki ga pojedete pri naslednjem kosilu ali za malico)

70 odgovorov

3.4 Razporeditev hrane v hladilniku glede na rok uporabnosti

Eden od načinov kako privarčevati pri prehrani je, da izdelke s čim daljšim rokom uporabe postavimo v hladilnik zadaj, izdelke pred rokom uporabnosti pa pomaknemo naprej. Tako se ne bo zgodilo, da čisto zadaj na policah ostanejo izdelki s pretečenim rokom uporabe.

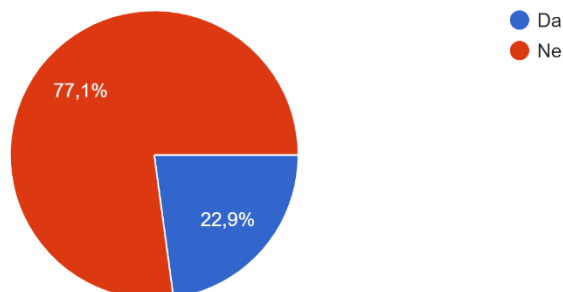
Vprašanje: Ali se vam velikokrat zgodi, da pozabite na hrano v hladilniku in jo zaradi poteka roka uporabe zavržete?

Ugotovitev: 77,1 % anketirancev hrane ne zavrže velikokrat, medtem ko je preostalih 22,9 % odgovorilo, da se to zgodi pogosto.

Graf 6: Zavržena hrana (lasten vir)

Ali se vam velikokrat zgodi, da pozabite na hrano v hladilniku in jo zaradi preteka roka uporabe zavržete?

70 odgovorov

3.5 Pregled cen živil preko spleta

Potrošniki se za nakup živil odločamo na podlagi pomembnih elementov izbire, kot so cena, kakovost, poreklo, blagovna znamka, trgovec in drugi. Ti izvirajo iz naših osebnih preferenc, vendar lahko trgovci s prodajnimi katalogi in ostalimi marketinškimi potezami vplivajo na odločitve vseh nas. S primerjalnikom cen, ki so ga izdelali na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (7), je omogočena primerjava cen živilskih izdelkov med največjimi trgovci v Sloveniji ter izbranimi trgovci v Avstriji, Italiji in na Hrvaškem. Glavni cilj je bil zagotoviti transparentnost ponudbe glede na posamezniku pomembne elemente. Tako kupci dobijo realno sliko o tem, kakšno ceno ima živilski izdelek določene kakovosti in porekla in potrošnikom omogočili lažjo izbiro med primerljivimi živili pri različnih trgovcih.

Če se pozanimamo, kje se določeno živilo prodaja po nižji ceni, lahko tako privarčujemo, hkrati pa se nakupu zaradi visoke cene nebi bilo potrebno odpovedati.

Koliko se lahko cena razlikuje od ponudnika do ponudnika bom prikazala na primeru olja in mleka.

Na podlagi omenjenega primerjalnika cen so lepo razvidne razlike med cenami različnih produktov v različnih živilskih trgovinah. Za primer sem vzela sončnično olje znamke Cekin, ki se po redni ceni za en liter najceneje prodaja v Hofru (3,49 EUR), medtem ko je povsod drugje redna cena višja za 0,30 centov. Če bi izkoristili takratno Tuševo akcijsko ceno, bi bila cena 2,49 EUR za liter.

Olje Cekin
31. 01. 2023
Poreklo: Slovenija
Blagovna znamka: Cekin

Mercator
redna cena: 3,79 €/l

Spar
redna cena: 3,79 €/l

Tuš
redna cena: 3,79 €/l
akcijska cena: 2,65 €/l

Hofer
redna cena: 3,49 €/l

Lidl
redna cena: 3,79 €/l
akcijska cena: 3,49 €/l

[Cena skozi čas](#)

Slika 1: Primerjava cen sončničnega olja Cekin (primerjajcene)

Še očitnejše razlike med ponudniki pa je možno zaslediti pri prodaji trajno pol posnetega Alpskega mleka 1,5 % m.m. Najcenejši ponudnik je bila trgovina Jager, ki tovrstno mleko prodaja po ceni 1,25 EUR/liter. Najdražja med ponudniki pa sta Špar in Tuš, ki to mleko prodajata po 1,59 EUR/liter.

Trajno pol posneto Alpско mleko, 1 l
Alpsko mleko
1 l

Najceneje

Trgovina	Cena
JAGER	1,25 €
MERCATOR	1,49 €
SPAR	1,59 €
TUŠ	1,59 €

Moj izbor Na izdelek

Slika 2: Primerjava cen za Alpsko mleko 1,5 % m.m. (primerjajcene)

3.6 Popusti

Popusti so vedno aktualni. Že doma v letakih je priporočljivo preveriti, kateri izdelki so v akciji in ali se nakup resnično splača. Trgovine redno ponujajo tudi tedenske akcije, kjer je nakup lahko dosti ugodnejši.

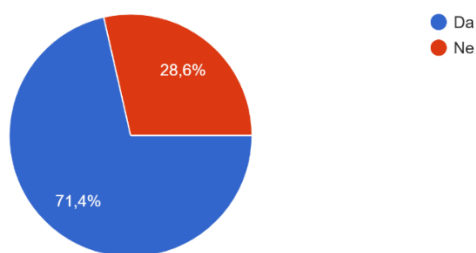
Primer: Želimo kupiti večjo količino mesa, ki v redni cene stane 30,00 EUR. Ker posamezni trgovci ponujajo možnost nakupa enega izdelka po izbiri s 25 % popustom, bi tako pri tem nakupu privarčevali 7,50 EUR.

Vprašanje: Ali se redno poslužujete akcij/kuponov pri nakupih hrane v živilskih trgovinah?

Ugotovitev: Večina, 71,4 % anketirancev, redno kupuje hrano na kupone/popuste, preostalih 28,6 % pa ne.

Graf 7: Posluževanje akcij (lasten vir)

Ali se redno poslužujete akcij/kuponov pri nakupih hrane v živilskih trgovinah?
70 odgovorov

3.7 Pridelava hrane doma

Zelenjava je dandanes ena izmed najpomembnejših sestavin v prehrani, je praktično nepogrešljiv del vsakega obroka. V interesu vsakega posameznika je uživati zdravo in kvalitetno prehrano, vendar nam to lahko na letni ravni predstavlja velik izdatek. Pri tem pa se sprašujemo ali je možno prihraniti ne da bi se odpovedali uživanju kvalitetnih vrtnin/poljščin? V iskanju boljše hrane vse večji pomen v našem prostoru pridobiva naravna pridelava hrane, cena le teh v trgovinah pa lahko doseže visoke cene.

3.7.1 Primer pridelave solate

Cene zelene solate se na spletnih trgovinah razlikujejo glede na vrsto blagovne znamke in ponudnike. Cene zelene solate se gibljejo od 3,49 EUR/kg do 4,02 EUR/kg. Povprečna cena solate torej stane nekje okoli 3,75 EUR/kg.

Slika 3: Vrste in cene solat (primerjalnikcen)

 Foto: Spar 735 Solata kristalka gentile (cena na kg) Ni podatka 1 kg Najceneje 3,49 € 3,49 €/kg SPAR 3,49 € 3,49 €/kg	 Foto: Tuš 736 Solata krhlistna kristalka (1 kos = 321 g) Ni podatka 321 g Najceneje 1,12 € 3,49 €/kg tuš 1,12 € 3,49 €/kg	 Foto: Mercator 14818 Solata kristalka (1 kos = 321 g) Ni podatka 321 g Najceneje 1,29 € 4,02 €/kg MERCATOR 1,29 € 4,02 €/kg
---	---	---

Solata kristalka gentile (3,49 EUR/kg) je del glavnega obroka petčlanske družine 3- krat tedensko. To tedensko stane 10,47 EUR, mesečno 41,88 EUR in letno 502,56 EUR.

Ta nepotreben strošek bi lahko zmanjšali s pridelavo svoje zelenjave. Pri tem bi bili potrebni le izdatki za nakup semen in gnojil ter minimalni stroški vode in dela. Pri tem predpostavljamo, da je zemlja v naši lasti in ni potrebe po plačilu najemnine.

Cena semena zelene solate (seme Royal seeds) na spletni strani Mercator tehnike znaša 1,19 EUR/kos, pri čemer naj bi ob dobrih pogojih lahko vzgojili tudi do 50 glav solate.

Tako kot pri kupovanju že vzgojene solate se tudi cene semen razlikujejo med različnimi ponudniki. Tako sem na spletni strani trgovine Spar zasledila da je cena 2g BIO zelene solate znašala 2,49 eur/kos. V primerjavi z Mercatorjevo solato (navedeno zgoraj) bi iz teh semen lahko vzgojili do 85 glav solate.

Če predpostavljamo, da bomo v povprečju letno pojedli okoli 144 glav solate, bi za to potrebovali 3 semenske 1g vrečke semena Royal seeds. Strošek nakupa bi tako znašal 3,75 EUR. Temu bi dodali še 10,00 EUR za stroške organskega gnojila za vrt, potrebovali bi 5 kg za površino 125 m². Če to seštejemo, pridemo do ugotovitve, da bi z gojenjem svoje solate imeli stroške v znesku 13,85 EUR, vendar ob predpostavki, da zalivamo z deževnico in da je domače pridobivanje hobi in za to ne bi zaračunali stroška dela.

UGOTOVITEV: Letno bi z gojenjem svoje solate privarčevali okoli 488,71 EUR.

3.7.2 Primer pridelave krompirja

Po podatkih SURS (8) za leto 2021 je prebivalec letno v povprečju porabil 63,16 kg krompirja.

Preglednica 4: Potrošnja krompirja na prebivalca za leto 2021 (SURs)

		2021
4 Potrošnja na prebivalca (kg)	Krompir - SKUPAJ	63,16

Ob upoštevanju teh podatkov bi tako štiri članska družina letno porabila 252,64 kg krompirja.

Če vzamemo, da družina kupuje slovenski krompir v prodajalni Tuš (7) in kupuje krompir, pakiran po 10 kg po ceni 8,90 EUR za vrečo (0,89 EUR/kg), bi tako za kupljen krompir družina imela letni izdatek v znesku 224,85 EUR.

Za 252,64 kg naj bi bilo potrebno kupiti 30 kg semenskega krompirja. Če bi se odločili za nakup srednje zgodnje sorte krompirja Constance (9), ki je enostavna za pridelavo, krupmir pa je odličen za kuhanje in pečenje, bi bila cena za kg semenskega krompirja 2,02 EUR. Tako bi skupen strošek semenskega krompirja znašal 60,60 EUR. Tudi površino z akrompir bi pognojili z organskim gnojilom za vrt, dodaten strošek bi znašal 10,00 EUR. Če seštejemo stroške semenskega krompirja in gnojila, pridemo do ugotovitve, da bi z gojenjem svojega krompirja imeli stroške v znesku 70,60 EUR, vendar tudi tokrat ob predpostavki, da zalivamo z deževnico in da je domače pridobivanje hobi in za to ne bi zaračunali stroška dela.

UGOTOVITEV: S sajenjem krompirja bi letno lahko privarčevali okoli 150,00 EUR.

4 VARČEVANJE Z VODO

Voda velja za naše največje bogastvo, saj brez nje ni življenja. Marsikje do čiste pitne vode nimajo dostopa, pa tudi v razvitem svetu njena kakovost upada, zato je treba z vodo ravnati previdno. Gre za naravni vir, ki ga je potrebno spoštovati.

Po podatkih SURS se povprečna količina porabljene vode iz javnega vodovoda v m³ na prebivalca na leto v zadnjem obdobju skoraj ne spreminja (10).

Preglednica 5: Količina porabljene vode iz javnega vodovoda v m³ na prebivalca (SURs)

	2017	2018	2019	2020	2021
Količina porabljene vode iz javnega vodovoda [m³/prebivalca na leto]	59,3	59,3	59,3	58,2	59,4

4.1 Razlogi za varčevanje z vodo

Varčevanje z vodo je varčevanje z življenjsko pomembnim naravnim virom. Načeloma z njo varčujemo zaradi samega ohranjanja okolja, marsikdo pa tudi zaradi družinskega proračuna.

Sicer sam strošek porabe kubičnega metra vode ni visok, a če nismo pazljivi, lahko hitro presežemo normalno količino porabe vode in posledično je znesek na položnici visok. Varčevanje z vodo je tako nujno iz obeh razlogov. Pomembno je, da se tudi otroke poučuje o varčevanju z naravnimi viri, saj smo le tako lahko kot družba pri tem čedalje uspešnejši.

V povprečju posameznik porabi približno 120 l vode na dan, kar pomeni približno 3,6 m³ vode mesečno na osebo. Povprečno štiri člansko gospodinjstvo torej porabi približno 14,4 m³ vode mesečno. Po podatkih Komunale Škofja Loka (12) je strošek 1 m³ vode z DDV 0,6891 EUR. To mesečno predstavlja strošek v višini 9,92 EUR. K temu znesku je potrebno prišteti še omrežnino, ki trenutno znaša 4,74 EUR.

Primer:

Za primer bom vzela hišo z enim gospodinjstvom, kjer živijo 4 osebe. Po prejetih računih iz preteklih mesecev sem prišla do ugotovitev, da se je količina porabljene vode nekoliko spreminjala. V poletnih mesecih (julij, avgust) je bila poraba 20 m³ vode, kar je konec meseca nanoslo za 13,78 EUR stroškov vode. Skupaj z vsemi ostalimi pristojbinami (omrežnina 4,74 EUR) je bil strošek v višini 18,52 EUR. Razlog za povečano porabo so dejavniki: zalivanje vrta, ročno pranje avtomobila, bazen,... V ostalih mesecih pa je v povprečju mesečna poraba vode okoli 15 m³, kar skupaj z ostalimi pristojbinami predstavlja stroške v višini 15,08 EUR.

Ugotovitev: kadar je poraba vode manjša (ne zalivamo vrta, ročno ne peremo avtomobila, ne praktikiramo dolgih tuširanj in kopanj v banji), mesečno prihranimo 3,44 EUR. Tako bi letni prihranek samo pri vodi in drugih pristojbinah znašal 41,28 EUR.

Preglednica 6: Cena vode (Komunala Škofja Loka)

Oskrba s pitno vodo, cene se uporabljajo od 1.2.2023 do preklica

Vrsta storitve	Dimenzija vodomera	Faktor	Enota	Cena v EUR brez DDV	DDV v EUR (9,5%)	Cena z DDV v EUR
Storitve javne službe oskrbe s pitno vodo						
Vodarina (v €/m ³) *			€/m ³	0,6293	0,0598	0,6891
Omrežnina (v €/mesec)	DN ≤ 20	1	kom/mesec	4,3315	0,4115	4,7430
	20 < DN < 40	3	kom/mesec	12,9945	1,2345	14,2290
	40 ≤ DN < 50	10	kom/mesec	43,3150	4,1149	47,4299
	50 ≤ DN < 65	15	kom/mesec	64,9725	6,1724	71,1449
	65 ≤ DN < 80	30	kom/mesec	129,9450	12,3448	142,2898
	80 ≤ DN < 100	50	kom/mesec	216,5750	20,5746	237,1496
	100 ≤ DN < 150	100	kom/mesec	433,1500	41,1493	474,2993
	150 ≤ DN	200	kom/mesec	866,3000	82,2985	948,5985

4.2 Načini varčevanja z vodo

Varčevanje z vodo je potrebno v službi, delovnih organizacijah, javnih ustanovah, prav tako pa je pomembno tudi doma. Načinov, da bi bilo varčevanje z vodo uspešnejše je veliko (11).

1. Redno zapiranje vode

Vodo zapirajmo, ko si umivamo zobe, ko se med prhanjem milimo in podobno. Ni potrebno, da voda teče, tudi ko je ne uporabljamo. Prav tako lahko skrajšamo čas pranja in s tem prihranimo.

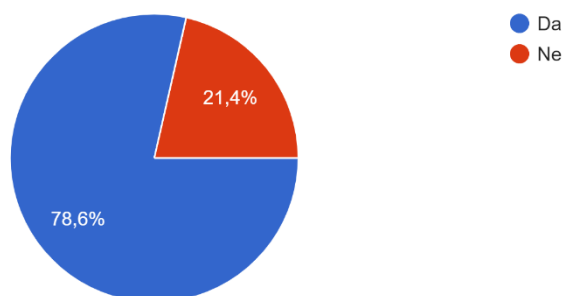
Vprašanje: Ali med umivanjem zob redno zapirate vodo, ko je ne potrebujete?

Ugotovitev: 78,6 % redno zapira vodo med umivanjem zob, preostalih 21,4 % anketirancev pa ne.

Graf 8: Zapiranje vode (lasten vir)

Ali med umivanjem zob redno zapirate vodo, ko je ne potrebujete?

70 odgovorov

2. Krajši programi pranja

Perilo peremo na krajših programih. Razen delovnih oblačil, naše obleke niso tako umazane, da bi bili potrebni dolgi programi pranja, ki porabijo veliko vode.

3. Uporaba pomivalnega stroja

Na enak način lahko za varčevanje z vodo poskrbimo tudi pri uporabi pomivalnega stroja. Če posoda ni zelo mastna, uporabimo trideset minutni program, ki povsem zadošča. Posode ne pomivamo ročno, ker pri tem porabimo znatno večjo količino vode.

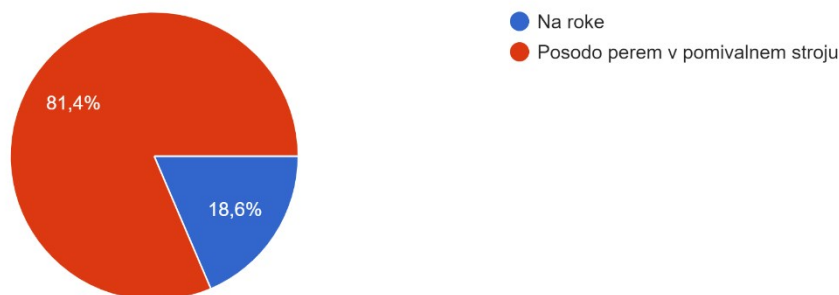
Vprašanje: Kako pogosteje pomivate posodo?

Ugotovitev: Ugotovila sem, da 81,4 % anketirancev posodo pogosteje pomiva v pomivalnem stroju, 18,6 % anketirancev pa še vedno posodo pogosteje pomiva na roke.

Graf 9: Pomivanje posode (lasten vir)

Kako pogosteje pomivate posodo?

70 odgovorov

4. Ne kupujemo vode in drugih pijač v plastenkah.

Za proizvodnjo ene plastenke se porabi prav toliko vode, kot jo potem vanjo natočimo. Raje se poslužujemo uporabe bidonov ali plastenk za daljšo uporabo (11).

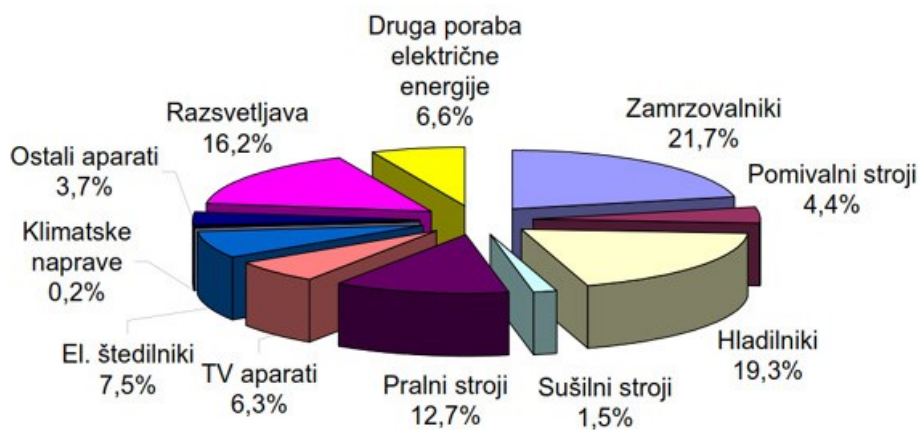
4.3 Zanimivosti

- Poraba vode v svetu se je v zadnjih sto letih povečala za več kot šestkrat.
- Iz odprte pipe na minuto steče do 20 litrov vode.
- Med tuširanjem porabimo okoli 140 litrov vode.
- Za kopanje v kadi porabimo dvakrat več vode kot za tuširanje.
- Iz pipe, iz katere kaplja 1 kapljica na minuto, dnevno izgubimo do 50 litrov vode.

5 VARČEVANJE Z ELEKTRIČNO ENERGIJO

Električno energijo uporabljamo za različne namene: za razsvetljavo, ogrevanje, gospodinjske aparate in druge električne naprave. Graf prikazuje povprečne deleže porabe električne energije v slovenskih gospodinjstvih (13).

Graf 10: Poraba električne energije v slovenskih gospodinjstvih (Naravoslovje 6)

Varčevanje z električno energijo je dandanes vse pogostejša tema, tako med mladimi kot tudi starejšimi. Ker se cene električne energije lahko dvigajo precej visoko, je pomembno, da v dnevno rutino vključimo različne načine kako privarčevati.

5.1 Načini varčevanja z električno energijo

1. Redno ugašanje naprav, ki niso v uporabi.

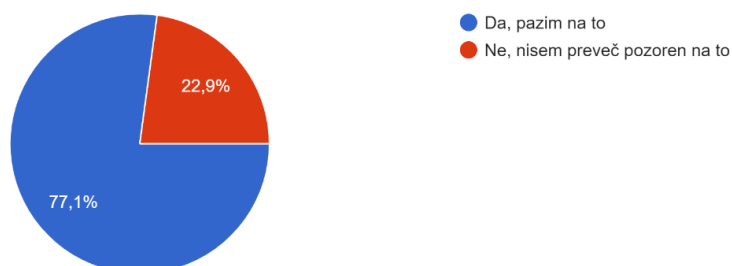
Pogosto se nam lahko zgodi, da zaključimo delo na računalniku, nato pa se zamotimo z drugimi opravili, brez da bi ga pred tem ugasnili. V tem času se troši dragocena električna energija. S tem ne samo, da gre energija v nič, tudi življenjska doba naprave se zaradi dodatne obremenitve krajša.

Vprašanje: Ali doma redno ugašate naprave, ki niso v uporabi?

Ugotovitev: Večina, 77,1 % anketirancev, redno ugaša naprave, ki niso v uporabi, preostalih 22,9 % pa jih ne ugaša redno.

Graf 11: Ugašanje naprav (lasten vir)

Ali doma redno ugašate naprave, ki niso v uporabi? (npr. ko nihče ne gleda televizije, jo ugasnete)
70 odgovorov

2. Pranje perila na nižji temperaturi in ko je stroj poln.

3. Zamenjava zastarelih električnih naprav

Tehnologija venomer napreduje, kar se pozna pri "požrešnosti" električnih naprav. Praviloma velja, da so starejše naprave bolj potratne kot novejše (npr. stari televizorji, sesalniki prejšnje generacije, itd.). V začetku je to sicer strošek, saj je nakup dražji, vendar se investicija čez čas povrne.

Iz podatkov SURS (14) lahko razberemo, da v povprečju posamezen član gospodinjstva v zadnjem obdobju povečuje znesek sredstev za nakup gospodinjskih aparatov. Na osnovi tega lahko predvidevamo, da kupijo nove, bolj varčne, gospodinjske aparate in jih zamenjajo s starimi.

Preglednica 7: Nakup gospodinjskih aparatov (SURs)

	2012	2015	2018
	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)
053 Gospodinjski aparati	65,31	63,24	86,84

4. Preprečevanje uhajanja toplote iz stanovanja

Zmanjšana potreba po ogrevanju stanovanja je ena najučinkovitejših načinov za varčevanje z energijo. Manj toplote kot nam uhaja iz stanovanja, manj ga bo potrebno ogrevati. Zato preverimo, da okna dobro tesnijo in jih po potrebi zamenjamo z novimi.

5. Zmanjšanje jakosti glavnih varovalk

Če bomo zmanjšali jakost glavnih varovalk, lahko prihranimo nekaj EUR na mesec, saj so gospodinjski odjemalci razvrščeni glede na moč glavnih varovalk, na podlagi katerih se jim zaračuna mesečna obračunska moč.

Če ima naše gospodinjstvo varovalke z jakostjo glavnih varovalk 3 x 25 amperov, stanujemo pa v majhnem stanovanju z malo električnimi aparati, imamo premočne varovalke, ki jih ne izkoriščamo, plačujemo pa jih kljub temu. V tem primeru se nam izplača zmanjšati jakost varovalk.

6. Naprave za hlajenje in zamrzovanje postaviti stran od virov toplote

Poskrbimo, da se hladilnik, zamrzovalna skrinja in ostale tovrstne naprave ne bodo nahajale v bližini štedilnika, radiatorja, sončne svetlobe in drugih naprav.

7. Nočni cikel elektrike

Če imamo dvotarifni števec električne energije, so nočne ure priporočljive za varčevanje z električno energijo, saj je le-ta v tem času cenejša. Nižje tarife elektrike omogočajo cenejše pomivanje posode, pranje ter sušenje perila.

Čas manjše tarife (MT) oz. t. i. »poceni toka« je od ponedeljka do petka od 22. do 6. ure naslednjega dne ter ob sobotah, nedeljah in dela prostih dnevih vseh 24 ur. Podatki veljajo za podjetje Elektro energija. V nadaljevanju je prikaz različnih cen električne energije (15).

Preglednica 8: Cene električne energije za gospodinjске odjemalce (Elektro energija)

	VELJAVNOST CENE	VEZAVA	VT* (€/kWh)	MT* (€/kWh)
 ZANESLJIVA OSKRBA, veljaven od 1. 7. 2022**	od 1. 7. 2022 do preklica	brez	0,11995 (brez DDV) 0,13135 (z 9,5 % DDV)** 0,14634 (z 22 % DDV)	0,08995 (brez DDV) 0,09850 (z 9,5 % DDV)** 0,10974 (z 22 % DDV)

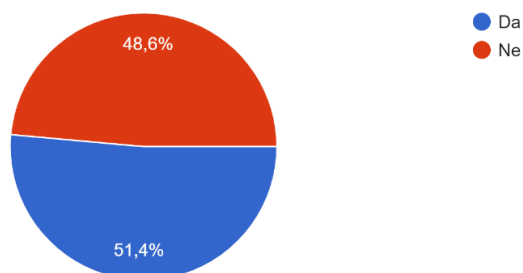
Razlika med višjo in nižjo tarifo je 0,03 EUR/kWh.

Vprašanje: Ali pri pranju perila gledate na to, da perilo perete v času nočnega cikla, ko je ceneje?

Ugotovitev: Nekaj več kot polovica anketirancev (51,4 %), pri pranju perila gleda, da oblačila pere v času nočnega cikla/ nižje tarife. Preostanek, 48,6 %, pa ne gleda na čas pranja.

Graf 12: Čas pranja perila (lasten vir)

Ali pri pranju perila gledate na to, da perilo perete v času nočnega cikla, ko je ceneje?
70 odgovorov

6 VARČEVANJE PRI POTOVANJU

Dandanes so potovanja postala priljubljena dejavnost. Ne glede na to kam in za koliko časa se odpravimo, pa nam le-to lahko predstavlja velik finančni izdatek, še posebej v primeru, ko se odpravimo na daljše potovanje, v bolj oddaljene dele sveta. Kljub temu, da nam lahko določena pot predstavlja velik izdatek, pa lahko stroške omejimo z nekaj preprostimi tehnikami, pri tem pa prihranimo znatne količine denarja.

V nadaljevanju sem pripravila nekaj načinov, kako potovati kamor koli želimo, hkrati pa pri tem tudi nekaj privarčevati.

6.1 Potovanje izven sezone

Potovanje izven sezone je odličen način za zmanjšanje stroškov potovanja. Cene izven sezone so znatno nižje kot v času glavne sezone. Poleg nižjih cen pa so prednosti potovanja izven sezone tudi manj zasedena letališča in manj turističnih pasti.

Primer: Hotel Son Caulelles (Majorka), 2 osebi, 6 noči

Za primer sem vzela popolnoma enako sobo v istem hotelu z vključenimi istimi storitvami in pogoji, razlika je bila le v datumu nastanitve (januar, avgust).

Ugotovitev: Kot je prikazano iz spodnjih slik, je v času sezone, v mesecu avgustu, ista nastanitev dražja za kar 245,00 EUR, kot če bi sobo najeli januarja.

Slika 4: Cena sobe - januar (Booking)

pon., 23. jan. — ned., 29. jan.

2 odrasla · 0 otrok · 1 soba

Spremeni iskanje

Filtriraj po:

☐ Suite ☐ Sobe

Vrsta sobe	Za	Cena za 6 noči	Vaše možnosti	Izberite znesek
Soba z zakonsko posteljo ● Le še 1 soba je na voljo na naši strani 1 zakonska postelja Soba 23 m² Pogled na vrt Klimatska naprava Zasebna kopalnica TV z ravnim zaslonom Terasa Brezplačen toaletni pribor Sef Bide WC Kavč Kad ali prha Brisače Posteljnina Pisalna miza Predel za sedenje Zaseben vhod TV Satelitski programi Ogrevanje Sušilec za lase Zunanje pohištvo Garderoba ali omara Celotna enota v pritličju Obešalnik za oblačila Stojalo za sušenje obleke Toaletni papir Razkužilo za roke Samostojna klimatska naprava, ki se uporablja le v eni sobi	2	€ 950 € 816 Vključuje davke in stroške	Izjemen zajtrk – vključen Brez možnosti vračila denarja Plačate vnaprej Genius popust na voljo	0

Slika 5: Cena sobe - avgust (Booking)

pon., 14. avg. — ned., 20. avg.

2 odrasla · 0 otrok · 1 soba

Spremeni iskanje

Filtriraj po:

Suite

Sobe

Vrsta sobe	Za	Cena za 6 noči	Vaše možnosti	Izberite znesek
Soba z zakonsko posteljo Le še 1 soba je na voljo na naši strani 1 zakonska postelja Soba 23 m² Pogled na vrt Klimatska naprava Zasebna kopalnica TV z ravnim zaslonom Terasa Brezplačen toaletni pribor Sef Bide WC Kavč Kad ali prha Brisače Posteljina Pisalna miza Predel za sedenje Zaseben vhod TV Satelitski programi Ogrevanje Sušilec za lase Zunanje pohištvo Garderoba ali omara Celotna enota v pritličju Obešalnik za oblačila Stojalo za sušenje obleke Toaletni papir Razkužilo za roke Samostojna klimatska naprava, ki se uporablja le v eni sobi	2 odrasla	€1.237 €1.061 Vključuje davke in stroške	Izjemen zajtrk – vključen Brez možnosti vračila denarja Plačate vnaprej Genius popust na voljo	0
	2 odrasla	€1.374	Izjemen	0

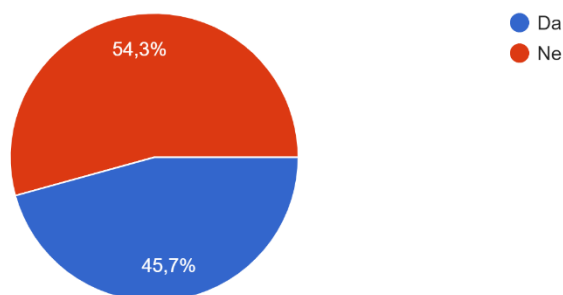
Vprašanje: Ko se odpravite na počitnice ali gledate na to, da se izognete glavni turistični sezoni, ko so cene najvišje?

Ugotovitev: Večina, 54,3 % anketirancev, pri potovanju ne gleda na to, da bi se izognili glavni turistični sezoni, ko so cene najvišje. Preostalih 45,7 % anketirancev pa je pozorna na to, da ne potujejo v času glavne sezone.

Graf 13: Čas potovanja (lasten vir)

Ko se odpravite na počitnice, ali gledate na to, da se izognete glavni turistični sezoni, ko so cene najvišje? (npr. na dopust se raje odpravite septembra kot junija in avgusta)

70 odgovorov

6.2 Letalske karte

Tudi pri letalskih kartah lahko prihranimo ne da bi se bilo potrebno odreči letalskemu prevozu ali zamenjati prevozno sredstvo s katerim bi potovali. Namesto med vikendom

rezerviramo let med tednom, saj so po celem svetu leti najcenejši od torka do četrтка. Če letimo na te dni, bomo znatno prihranili.

Primer: Za primer sem vzela letalsko karto za relacijo Ljubljana - Madrid.

Ugotovitev: Iz spodnjih slik je razvidno, da je cena med tednom, od torka 20. 8. 2023 do četrтка 22. 8. 2023, za 65,00 EUR cenejša, kot karta od petka 25. 8. 2022 do nedelje 27. 8. 2022.

Slika 6: cena leta med tednom (eSky.eu)

Recommended Cheapest

Lufthansa LJU — MUC — MAD 20 Dec (Tue) 1 stop Class: Economy

13:00 → 17:35 4h 35min Details

13:00 → 23:35 10h 35min Details

SWISS MAD — ZRH — LJU 22 Dec (Thu) 1 stop Class: Economy

14:35 → 08:45 +1d 18h 10min Details

19:35 → 08:45 +1d 13h 10min Details

19:35 → 18:15 +1d 22h 40min Details

€352 Price per passenger, round trip

Choose Share

Slika 7: Cena leta ob koncu tedna (eSky.eu)

Recommended

brussels airlines LJU — BRU — MAD 25 Aug (Fri) 1 stop Class: Economy

16:40 → 23:20 6h 40min Details

Lufthansa MAD — MUC — LJU 27 Aug (Sun) 1 stop Class: Economy

18:30 → 23:00 4h 30min Details

€417 Price per passenger, round trip

Choose Share

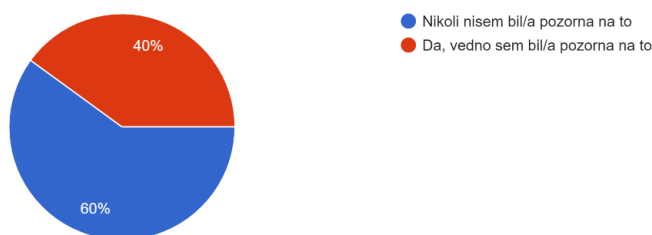
Vprašanje: Če ste kdaj potovali z letalom ali ste bili pozorni na to, da ste leteli med tednom, ko so karte znatno cenejše kot med vikendi?

Ugotovitev: Ugotovila sem, da je 60 % vseh anketirancev pozornih na čas letenja, preostalih 40 % pa ne.

Graf 14: Izbira časa leta (lasten vir)

Če ste kdaj potovali z letalom ali ste bili pozorni na to, da ste leteli med tednom, ko so karte znatno cenejše kot med vikendi?

70 odgovorov

6.3 Uporaba javnega prevoza

Enega večjih izdatkov pri potovanju nam zagotovo predstavlja tudi prevoz. Priporočljivo se je posluževati javnega prevoza namesto najema lastnega avtomobila. Dandanes je v večini razvitih velemest dobro urejen javni prevoz, zato ne bomo pri uporabi le-tega nič prikrajšani.

Primer: Za primer sem vzela cene javnega prevoza in najema avtomobila v glavnem mestu Madžarske (Budimpešta). Za časovni okvir sem vzela en mesec. Prišla sem do ugotovitev, da bi na Madžarskem za mesečno vozovnico po Budimpešti odrasla oseba porabila 9.500 HUF, kar v EUR znaša 24,70 EUR (1 HUF znaša 0,0026 EUR). Če bi oseba najela avtomobil, bi zanj za mesec odštela 569,53 EUR (za primer sem vzela najcenejšo ponujeno možnost).

Ugotovitev: Če bi namesto najema avtomobila uporabili javni prevoz, bi v tem primeru prihranili okoli 544,83 EUR (znesek privarčevanega denarja bi se razlikoval glede na izbiro različnega ponudnika pri najemu avtomobila).

Preglednica 9: Cenik vozovnic javnega prevoza v Budimpešti (bkk.hu)

Types and prices	
Start page / Tickets and passes / Types and prices / Monthly passes	
Monthly passes	
Monthly Budapest-pass	9 500 HUF
Monthly Budapest-pass (business)	10 500 HUF

Slika 8: Najem avtomobila - Budimpešta (rentalcars.com)

Your deal
Next... Checkout

✓ Free cancellation up to 48 hours before pick-up

Fiat Panda or similar small car

5 seats

1 Large bag

Unlimited mileage

Manual

1 Small bag

Budapest Airport
Meet & Greet

Guaranteed 2022 registered car model.

Pick-up and drop-off

Wed, 1 Mar · 10:00

Budapest Airport

View pick-up instructions

Fri, 31 Mar · 10:00

Budapest Airport

View drop-off instructions

Car price breakdown

Car rental price	€569.53
Price for 30 days:	€569.53

 8.4 Very good
2000+ reviews

 Important info

6.4 Izbira počitniške destinacije

Pomemben faktor kako privarčevati na potovanju je izbira počitniške destinacije. Cene življenjskih dobrin v neki državi se lahko razlikujejo glede na lokacijo, letni čas in vrsto potovanja. V splošnem pa so med najdražjimi destinacijami za turiste naslednja mesta:

- Hongkong
- New York
- Ženeva
- London
- Tokio (16)

Ugotovite: Na potovanje se raje odpravimo v kraje, kjer so cene nastanitev in drugih življenjskih stroškov precej nižje. (oblačila in obutev, stanovanje, voda, električna energija, plin in drugo gorivo, zdravstvo, prevoz, hrana)

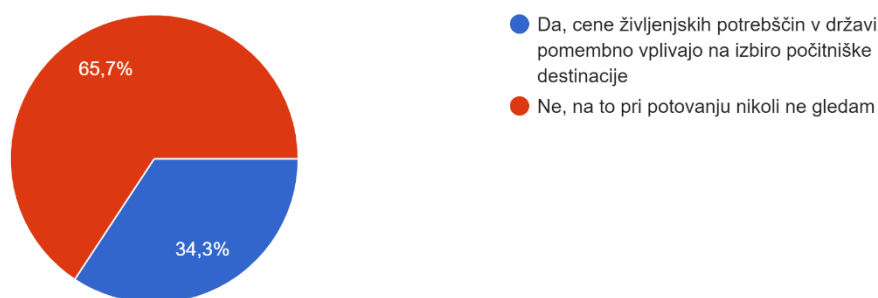
Vprašanje: Ko se odpravite na počitnice v drugo državo ali prej preverite tamkajšnje cene življenjskih potrebščin in ali to vpliva na vašo izbiro počitniške destinacije? (npr. cene življenjskih potrebščin na Madžarskem so nižje kot v Švici, zato bi raje izbrali cenejšo).

29

Ugotovitev: Cene življenjskih potrebščin (hrane, nastanitev,...) pri veliki večini anketirancev (65,7 %) ne vplivajo na izbiro počitniške destinacije. Preostalih 34,3 % anketirancev pa je to pomemben faktor pri izbiri počitniške destinacije.

Graf 15: Cene življenjskih potrebščin (lasten vir)

Ko se odpravite na počitnice v drugo državo, ali prej preverite tamkajšnje cene življenjskih potrebščin in, ali to vpliva na vašo izbiro počitniške...m so nižje kot v Švici, zato bi raje izbrali cenejšo)
70 odgovorov

7 VARČEVANJE PRI OBLAČILIH

Velik izdatek lahko predstavljajo tudi oblačila, ki jih v današnjem času hitre mode prepogosto kupujemo in s tem zapravimo ogromne količine denarja. Ker je vse bolj v porastu hitra moda, le še redko posežemo po trajnostnih in kvalitetnih kosih oblačil.

Iz podatkov SURS (17) je razvidno, da je v povprečju član gospodinjstva v letu 2018 za nakup oblačila potrošil 184,20 EUR, za nakup obutve pa 145,90 EUR.

Preglednica 10: Povprečni izdatki za člana gospodinjstva za obleko in obutev (SURs)

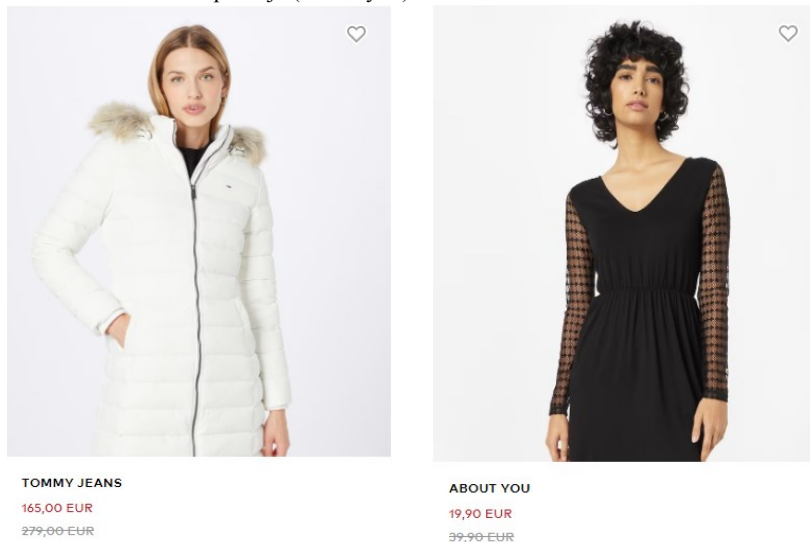
	2012	2015	2018
	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)
031 OBLAČILA	335,70	326,79	384,20
032 OBUTEV	112,26	120,45	145,90

S pregledom statističnih podatkov sem prišla do ugotovitev, da so letni izdatki na člana gospodinjstva za nakup oblačil in obutev precej visoki, zato bom v nadaljevanju predstavila nekaj načinov, kako lahko pri tem privarčujemo, brez da bi se nam bilo potrebno čemu odreči.

7.1 Sezonske razprodaje

Pravi čas za nakupovanje oblačil so sezonske razprodaje. Gre za čas, ko imajo ponudniki velike sezonske popuste, zaradi česar izdelki postanejo dosti bolj cenovno dostopni. Sezonske popuste najdemo tako na spletnih kot tudi v fizičnih trgovinah.

Slika 9: Sezonska razprodaja (About you)

Primer: Artikle sem našla na spletni strani About you, na razdelku »sezonski popusti«.

Ugotovitev: Zimska bunda znamke Tommy Jeans (zgoraj levo) bi običajno stala 279,00 EUR. V času sezonskih popustov se je cena spustila na 165,00 EUR. Tako bi lahko pri tem nakupu privarčevali 114,00 EUR. Podobno je tudi pri obleki (zgoraj desno). V času sezonske razprodaje so ceno znižali iz 39,90 EUR na 19,90 EUR. S tem nakupom bi privarčevali 20,00 EUR.

7.2 Izogibanje dragim blagovnim znamkam

»Znamka je lahko sestavljena iz znakov ali zvokov, če se lahko s temi znaki blago ali storitve določenega podjetja razlikujejo od blaga ali storitev drugih podjetij ter se ti znaki v registru lahko prikažejo na način, ki pristojnim organom in javnosti omogoči jasno ter natančno določitev predmeta varstva, ki je zagotovljeno njihovemu imetniku» (18).

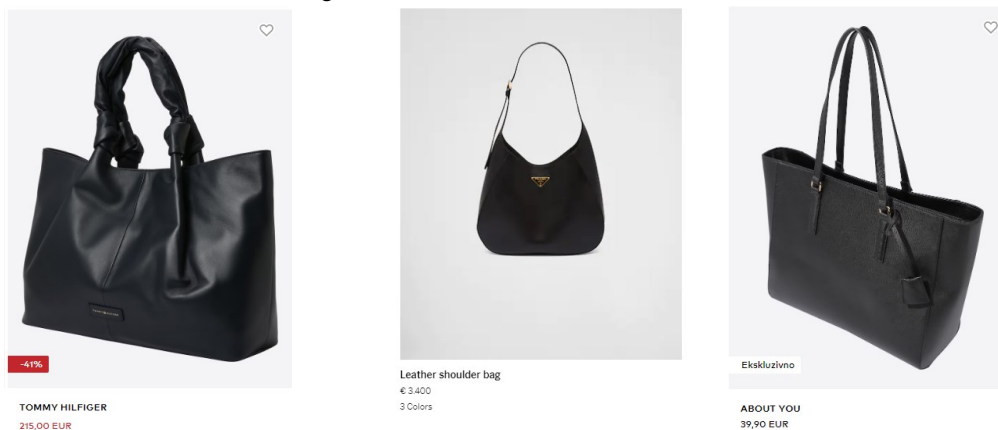
Dandanes so vse bolj popularne priznane svetovne blagovne znamke. Cene že uveljavljenih svetovno znanih ponudnikov so znatno višje od lokalnih, v svetu ne priznanih ponudnikov, pri tem pa ni nujno, da sta kvaliteta in cena vedno sorazmerni.

Primer: Za primer sem vzela tri različne, a vizualno podobne črne torbice. Razlikujejo se predvsem po znamki in cenovnem razredu. Za čim boljši prikaz razlike v ceni sem vzela tri različno priznane znamke. Najbolj priznana in svetovno dobro uveljavljena znamka Prada navadno črno torbico na svoji uradni spletni strani prodaja po ceni 3.400,00 EUR.

Znamka Tommy Hilfiger, ki velja za nekoliko višjo cenovno znamko, vendar še vedno cenovno dostopno večini prebivalstva, prodaja črno torbico po ceni 215,00 EUR (cena artikla je vzeta iz spletne strani About you in ne njihove uradne spletne strani). Najcenejša torbica pa stane 39,90 EUR in je znamke About you.

Ugotovitev: Če se izogibamo kupovanju dragih cenovnih znamk in kot substitut kupimo izdelke nepriznane blagovne znamke, lahko prihranimo več sto ali celo tisoč evrov. To pa še ne pomeni, da smo s tem kupili tudi izdelek bistveno slabše kakovosti.

Slika 10: Črne torbice različnih blagovnih znamk

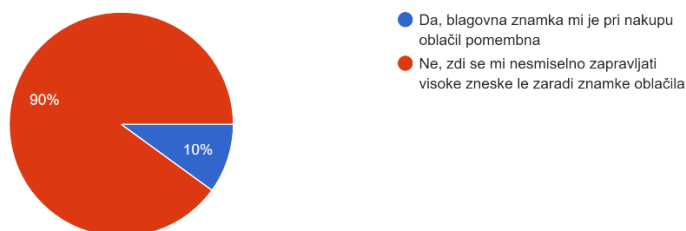
Vprašanje: Ali vam je blagovna znamka oblačila pomembna do te mere, da ste za oblačilo pripravljeni odšteti visoke zneske?

Ugotovitev: 90 % anketirancem blagovna znamka ni pomembna do te mere, da bi bili zanje pripravljeni odšteti visoke zneske, preostalih 10 % pa je blagovna znamka pomembna.

Graf 16: Blagovna znamka (lasten vir)

Ali vam je blagovna znamka oblačila pomembna do te mere, da ste za oblačilo pripravljeni odšteti visoke zneske?

70 odgovorov

8 VARČEVANJE PRI PREVOZNIH SREDSTVIH

Ker so stroški transporta precej visoki, bom v nadaljevanju navedla nekaj načinov, kako lahko pri tem privarčujemo.

8.1 Varčevanje z gorivom

Poleg nakupa, servisov in registracije je eden večjih stroškov tudi gorivo. Ne glede na to ali vozimo avtomobil na bencinski ali dizelski pogon, se mesečni stroški lahko gibljejo precej visoko.

Priročen način kako prihraniti pri porabi goriva je redna uporaba javnega prevoza.

Primer: Polnoletna oseba se vozi v šolo na relaciji Škofja Loka – Kranj, pri tem prevozi približno 12,3 km v eno smer oziroma 24,6 km na dan. Za prevoz uporablja osebni avto Opel corse na bencinski pogon. Pri izračunu sem upoštevala povprečno porabo 10 l goriva na 100 km. Dejansko avto porabi manj, a sem v to porabo vključila tudi stroške amortizacije, obrabo gum, letni servis, ter stroške zavarovanja. Upoštevala sem ceno goriva v znesku 1,359 EUR za liter 95-oktanskega goriva. Če se dijak 22 dni v mesecu pelje v šolo in iz nje, bi tako v enem mesecu prevozil 541,2 km. Za takšno razdaljo bi potreboval 54,12 l bencina, strošek goriva bi bil 73,55 EUR.

Cena subvencionirane dijaške mesečne avtobusne vozovnice znaša 25,00 EUR.

Ugotovitev: Če bi se dijak posluževal javnega prevoza, bi mesečno privarčeval približno 48,55 EUR.

8.2 Železniški prevoz

Slovenske železnice so slovensko podjetje, ki je upravitelj železniške infrastrukture in izvajalec železniškega prometa v državi. Izvajajo železniški potniški promet v notranjem in čezmejnem oz. mednarodnem prometu. V Sloveniji Ministrstvo za infrastrukturo skupaj z Ministrstvom za javno upravo in Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport omogoča subvencionirane enotne vozovnice integriranega javnega potniškega prometa. Vozovnica omogoča vožnjo z vlakom ali avtobusom. Slovenske železnice ponujajo ugodne subvencionirane karte za potovanje po Sloveniji (19):

- mesečna vozovnica za potovanja po Sloveniji: 25,00 EUR,
- letna mesečna za potovanja po Sloveniji: 200,00 EUR,
- mesečna relacijska vozovnica za 10 voženj na mesec: 20,00 EUR,
- letna mesečna relacijska vozovnica za 10 voženj na mesec: 160,00 EUR,
- mesečna vozovnica za registriranega športnika: 20,00 EUR,
- letna mesečna vozovnica za registriranega športnika: 160,00 EUR.

Ena od ugodnosti, ki jih ponujajo so tudi brezplačne vozovnice za upokoјence, starejše od 65 let, imetnike invalidske evropske kartice in vojne veterane. Le-ti lahko opravijo neomejeno število voženj brezplačno. Ponujajo tudi različne popuste za družine in mlade do 26 let ter ugodne vikend vozovnice.

Družine lahko koristijo naslednje ugodnosti pri nakupu vozovnic za notranji promet:

- starejši od 12 let: do 40 odstotkov,
- otroci od 6. do 12. let: do 50 odstotkov,
- otroci do 6. leta starosti potujejo brezplačno.

S SŽ kartico ugodnosti – MLADI lahko mladi od 12. do 26. leta starosti koristijo naslednje ugodnosti:

- 30 % popust na slovenskih progah (v notranjem prometu),
- 50 % popust v mednarodnem prometu s Hrvaško.

Z vnovčenjem zgoraj omenjenih popustov in ugodnosti, nam lahko uporaba železniškega prometa omogoča prihranek na področju izdatkov za prevoz. Prednost uporabe javnega prevoza je tudi v tem da se izognemo visokim stroškom bencina, servisov in vsem drugim

možnim okvaram, ki so povezane z lastništvom in uporabo avtomobila. Poleg vsega pa železniški promet dokazano bistveno manj obremenjuje okolje kot cestni ali zračni transport.

8.3 Točenje goriva na cenejših bencinskih servisih

V splošnem je gorivo dražje na avtocestah kot v mestu. Razlog za to je večja stroškovna postavka, ki jo imajo bencinski servisi na avtocestah, kot so najemnina, varnost in druge operativne stroške. Prav tako bencinski servisi na avtocestah zaradi svojega odmaknjenega položaja in slabše dostopnosti ne morejo konkurirati z bencinskimi servisi v mestu z nižjimi cenami. Bolj racionalno je kupovanje goriva v mestih.

primer: Za primer sem vzela dve bencinski postaji Petrol. Prva se nahaja na avtocesti v Ljubljani - Barje sever, druga pa se nahaja v središču Ljubljane. Iz spodnjih preglednic je lepo razvidna razlika v ceni goriva. Med seboj sem primerjala več ponudnikov goriva in naftnih derivatov, ki se nahajajo na območju Slovenije.

ugotovitev: Če bi gorivo (95 oktanski bencin) natočili v 40 litrski rezervoar bi na avtocesti plačali 66,72 EUR, v mestu pa bi po spodnjih podatkih plačali 54,36 EUR. Tako bi samo pri enem polnjenju prihranili 12,36 EUR. Če bi bencin točili dvakrat mesečno celo leto izven avtocestnih bencinskih servisov, bi tako prihranili tudi do 296,64 EUR. Ne glede na to kateri bencinski servis bi izbrala bi si bile cene precej podobne. (spodnje cene so bile aktualne na dan 2. 03. 2023)

Slika 11: Cene bencina na dan 2. 3. 2023 (Petrol)

PETROL LJUBLJANA AC - BARJE SEVER CESTA DVEH CESARJEV 71 1000 Poglej na mapi →	95 1,668€	100 1,790€	Dizel 1,736€	Dizel-P 1,989€	Lpg 0,979€
PETROL LJUBLJANA - DUNAJSKA 130 DUNAJSKA CESTA 130 1000 Poglej na mapi →	95 1,359€	100 1,608€	Dizel 1,489€		

9 VARČEVANJE PRI IZOBRAŽEVANJU

Po podatkih SURS (20) je znašal izdatek za izobraževanja na člana gospodinjstva povprečno v znesku 75,84 EUR za leto 2018.

Preglednica 11: Povprečna porabljena denarna sredstva za člana gospodinjstva za izobraževanje

	2012	2015	2018
	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)	Povprečno na člana gospodinjstva (EUR)
10 IZOBRAŽEVANJE	70,53	68,86	75,84

V nadaljevanju bom navedla nekaj načinov kako privarčevati, ne da bi se bilo potrebno odreči izobraževanju.

9.1 Izogibanje zasebnim šolam

V preteklosti je bila večina osnovnih, srednjih šol in fakultet v Sloveniji brezplačnih dandanes pa je vse več šol zasebnih, s tem pa se že marsikje pojavijo šolnine. Pametno bi bilo izkoristiti javno šolstvo.

Primer: Za primer sem vzela dijaka, ki želi po srednji šoli šolanje nadaljevati v smeri psihologije/psihoterapije. V Slovenji obstajajo tri javne šole, kjer omogočajo brezplačen študij psihologije, vendar so pogoji za vpis precej zahtevni. Študentje se lahko vpišejo tudi na Univerzo Sigmunda Freuda, vendar je študij plačljiv (21). Šolnina v študijskem letu 2023/24 za posamezni letnik dodiplomskega študija psihoterapevtske znanosti znaša 5.300,00 EUR. Visoke šolnine so tudi na izrednem študiju.

Ugotovitev: Če se želimo izogniti visokim stroškom šolnin je pametno izkoristiti vse možnosti, ki jih ponuja javno šolstvo in se odločiti za obiskovanje javne fakultete. Tako lahko v času študija prihranimo več 10.000,00 EUR.

9.2 Izposoja literature in strokovnega gradiva

Nakup potrebne literature in strokovnega gradiva nam v času študija lahko predstavlja visoke stroške. Da bi se izognili tem nepotrebnim izdatkom, se je priporočljivo včlaniti v knjižnico in si gradivo izposoditi. Edini strošek nam bi tako predstavljala vpisnina v lokalni ali izposojnina v šolski knjižnici.

Primer: Za izposojnino vsega potrebnega gradiva bi za prvi letnik na Ekonomski gimnaziji in srednji šoli Radovljica, smer ekonomski tehnik, porabili 20,00 EUR. Če bi vsak potreben učbenik kupili v knjigarni, bi nam to predstavljajo izdatek v višini 132,00 EUR.

Preglednica 12: seznam učbenikov (EGŠŠ Radovljica)

Naslov učbenika
Od branja do znanja 1 , berilo
Bon Klanjšček: Matematika 1 , učbenik, DZS
Škrlec: Matematika 1 , zbirka nalog za srednje strokovne šole, DZS
Berzelak: Zgodovina 1
Geografija , MK, 2020
N. Golob: Umetnostna zgodovina , DZS
Čeh, Dolenc: Snovi, okolje, prehrana , DZS
Izposojnina = 20,00

Ugotovitev: Tako bi privarčevali tudi do 112,00 EUR ali več.

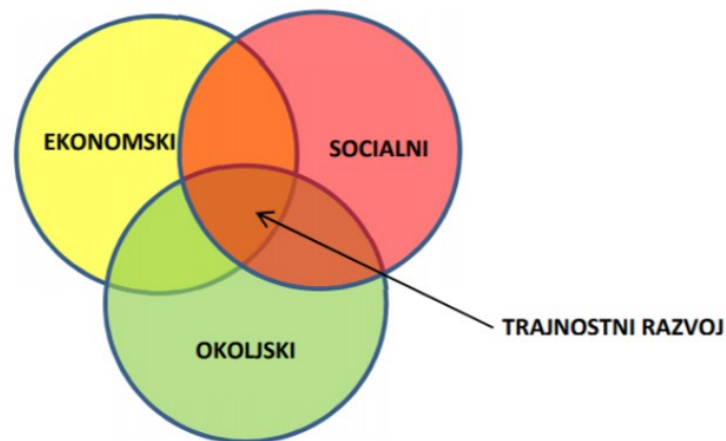
10 TRAJNOSTNI RAZVOJ

Načini varčevanja omenjeni v nalogi so tesno povezani tudi s tematiko trajnostnega razvoja.

Trajnostni razvoj je koncept razvoja človeške družbe, ki izraža spoštovanje do drugih, drugačnosti in različnosti, narave in naravnih virov, ki nam jih zagotavlja planet, na katerem živimo.

O trajnostnem razvoju govorimo, ko družba zadovoljuje vse svoje potrebe, ne da bi pri tem ogrožala možnosti za rast in razvoj prihodnjih generacij. Pri tem enakovredno upošteva gospodarsko, družbeno-socialno in okoljsko področje.

V osnovi gre za to, da se želimo izogniti čezmerni osredotočenosti na materialne dobrine in potrošništvo, zmanjšati izčrpavanje naravnih virov in onesnaževanje okolja ter za vse generacije, tudi bodoče, zagotoviti enake razmere za kakovostno življenje, ob upoštevanju drugačnosti in kulturne različnosti (22).

Slika 12: Vidiki trajnostnega razvoja

10.1 Cilji trajnostnega razvoja

Cilji trajnostnega razvoja, znani tudi kot globalni cilji, ki so jih leta 2015 sprejele vse države članice Združenih narodov kot splošen poziv k ukrepanju za odpravo revščine, zaščito planeta in zagotovitev, da bodo ljudje do leta 2030 uživali mir in blaginjo.

Cilji, za katere si prizadevajo (23):

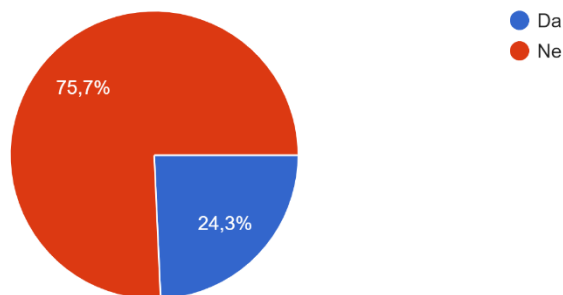
- odprava revščine,
- odprava lakote,
- zdravje in dobro počutje,
- kakovostno izobraževanje,
- enakost spolov,
- čista voda in sanitarna ureditev,
- cenovna dostopnost in čista energija,
- dostojno delo in gospodarska rast,
- industrija, inovacije in infrastruktura,
- zmanjšanje neenakosti,
- trajnostna mesta in skupnosti,
- odgovorna poraba in proizvodnja,
- podnebni ukrepi,
- življenje v vodi,
- življenje na kopnem,
- mir, pravičnost in močne institucije.

11 ANALIZA IN INTERPRETACIJA

Hipoteza 1: Pandemija COVID-19 je vplivala na spremembo varčevalnih navad ljudi.

Ali je korona kriza vplivala na spremembo vaših varčevalnih navad?

70 odgovorov

Graf 17: Sprememba varčevalnih navad

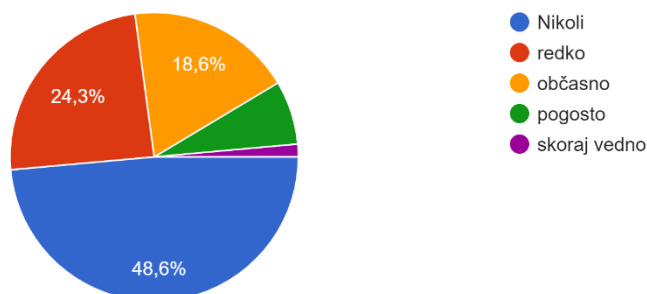
Na vprašanje ali je pandemija COVID-19 vplivala na spremembo vaših varčevalnih navad je 79,7% anketirancev odgovorilo z NE, preostalih 24,3% pa z DA. Kdor je odgovoril z DA se je sprememba kazala v nakupu lokalne hrane, kupovanju izdelkov v akciji in kupovanju zgolj osnovnih živil.

Ker je velika večina odgovorila, da se njihove varčevalne navade v tem času niso spremenile sem to hipotezo ovrgla.

Hipoteza 2: Ljudje z namenom varčevanja pogosto kupujejo stvari v trgovinah second-hand, kjer so cene nižje v primerjavi s klasičnimi trgovinami.

Ali pogosto kupujete stvari v trgovinah second-hand shop, kjer so cene nižje v primerjavi s klasičnimi trgovinami (second-hand shop- trgovina z ohranjenimi rabljenimi oblačili)?

70 odgovorov

Graf 18: Nakupovanje v second-hand trgovinah

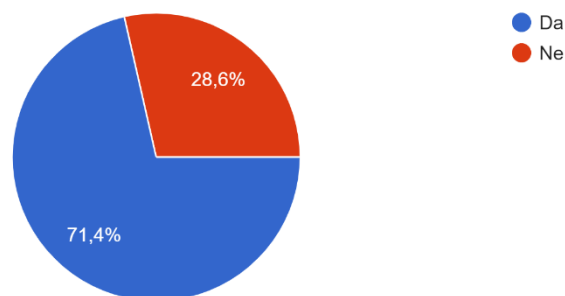
Na to vprašanje je 48,6% anketirancev odgovorilo, da nikoli ne kupujejo v trgovinah second-hand, 24,3% jih kupuje redko, 18,6% občasno, 7,1% pogosto in 1,4% skoraj vedno.

To hipotezo bi potrdila, saj je več kot 50% vseh anketiranih že kupovalo v secon-hand trgovinah. Nekateri med njimi tam kupujejo skoraj vedno.

Hipoteza 3: Ljudje pri nakupih v živilskih trgovinah pogosto kupujejo v času akcij.

Ali se redno poslužujete akcij/kuponov pri nakupih hrane v živilskih trgovinah?

70 odgovorov

Graf 19: Uporaba kuponov za popuste

Kot pričakovano sem ugotovila, da se velika večina (71,4%) redno poslužuje akcij/kuponov pri nakupih hrane v živilskih trgovinah, za zgolj 28,6% anketirancev pa to ne drži.

To hipotezo sem potrdila.

12 ZAKLJUČEK

Tekom raziskovalne naloge sem ugotovila, da se ljudem varčevanje zdi pomembno in letemu pripisujejo velik pomen. Delež ljudi ki varčujejo je precej višji kot sem ga pričakovala. Odstotek tistih, ki ne varčujejo, je nizek. Skleпам, da delež ljudi, ki ne varčuje omejujejo dejavniki, kot so prenizki prihodki, vedno višji stroški, in inflacija.

Iz dobljenih rezultatov sklepam, da je varčevanje za prebivalstvo pomembno, saj jim zagotavlja varnejšo prihodnost, materialno blaginjo in stabilnejše finančno stanje.

Z nalogo sem uspela dokazati, da se lahko privarčuje tudi na povsem preproste načine, pri katerih ni potrebno predznanje, visoka stopnja izobrazbe ali veliko tveganje. Brez da bi se čemu odrekli, lahko vsakodnevno varčujemo že doma.

Ugotovila sem, da so se kupovale navade anketirancev v času korona krize precej spremenile. Spremenile so se do te mere, da ljudje kupujejo bolj premišljeno, kupujejo le stvari, ki jih zares potrebujejo, nakupe opravljajo neposredno pri proizvajalcih in lokalno, kjer so izdelki ugodnejši.

Raziskava je name pozitivno vplivala, saj sem spoznala kako pomembno je varčevanje in na kakšne načine lahko varčujem že pri vsakdanjih stvareh, pri katerih prej morda sploh nisem pomislila, da je možno kaj privarčevati.

Raziskovalno nalogo, kako privarčevati brez da bi se čemu odrekli, bi priporočila prebrati vsem, predvsem pa mladim, ki se morda še ne zavedajo pomembnosti varčevanja.

13 VIRI IN LITERATURA

1. Blaznik L. Poslovne banke in varčevanje prebivalstva. Delo diplomskega seminarja. Diplomsko delo. Univerza v Mariboru, Ekonomska-poslovna fakulteta. 2012
2. Mramor D. Uvod v poslovne finance. Gospodarski vestnik. Ljubljana. 1993
3. Republika Slovenija GOV.SI. Ukrepi za omilitev draginje na področju hrane in prehranske verige <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/ukrepi-za-omilitev-draginje/hrana-in-prehranske-verige/>
4. SURS. Povprečna porabljena sredstva za hrano na člana gospodinjstva <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0878701S.px/table/tableViewLayout2/>
5. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Naša super hrana. Zmanjšajmo količino živilskih odpadkov. 2020 <https://www.nasasuperhrana.si/clanek/zmanjsajmo-kolicino-zivilskih-odpadkov/>
6. SURS. Nastala odpadna hrana na prebivalca Slovenije <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/2700001S.px/table/tableViewLayout2/>
7. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Naša super hrana. <https://www.primerjaj-cene.si/sl/hrana/>
8. SURS. Potrošnja krompirja na prebivalca za leto 2021 <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/1563504S.px/table/tableViewLayout2/>
9. Interseme. Okusno miza se po krompirju pozna <https://b2b.interseme.si/maloprodaja/Krompir--OKUSNO-miza-se-po-krompirju-pozna>
10. SURS. Količina porabljene vode iz javnega vodovoda <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2700002S.px/table/tableViewLayout2/>
11. ZSOMS. Zakaj in kako varčevati z vodo. 2016 <https://www.zsoms.si/zakaj-in-kako-varcevat-z-vodo>
12. Komunala Škofja Loka. Cenik storitev oskrbe s pitno vodo v občini Škofja Loka <https://www.komunalaskofjaloka.si/pitna-voda/obracuni-in-ceniki/>
13. Godec G., Grubelnik L., Glažar S., Naravoslovje 6, (e-knjiga) <https://eucbeniki.sio.si/nar6/index.html>
14. SURS. Povprečna porabljena denarna sredstva gospodinjstev <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0878701S.px/table/tableViewLayout2/>
15. Petrol. Varčevanje z električno energijo, (online). <https://www.petrol.si/znanje-in-podpora/1/clanki/11-nasvetov-za-varcevanje-z-elektricno-energijo.html>
16. Fister. M., (2022). Najdražja mesta za življenje, (online).

<https://www.vandraj.si/bi-uganili-to-so-najdrazja-mesta-za-zivljenje/>

17. SURS. Povprečna porabljena denarna sredstva za obutev in oblačila
<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0878701S.px/table/tableViewLayout2/>
18. Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino. Znamke
<https://www.gov.si teme/znamke/>
19. Slovenske železnice. Cene subvencioniranih vozovnic
<https://potniski.sz.si/ijpp-vozovnice-in-popusti/subvencionirane-ijpp-vozovnice/>
20. SURS. Povprečna porabljena denarna sredstva za člana gospodinjstva za izobraževanje
<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0878701S.px/table/tableViewLayout2/>
21. Univerza Sigmunda Freuda Dunaj – podružnica Ljubljana. Cenik za študijsko leto 2023/24
22. I-učbenik. Trajnostni razvoj. <https://eucbeniki.sio.si/geo1/2558/index.html>
23. Bogataj A., (2022). Trajnostni razvoj – trend zadnjih nekaj let, (online).
<https://iso-standard.si/trajnostni-razvoj-trend-zadnjih-nekaj-let/>

14 PRILOGA

Kot metodo raziskovalnega dela sem izbrala anketni vprašalnik.

ANKETNI VPRAŠALNIK

- 1) Spol:
 - a) Ženska
 - b) Moški
- 2) Starost:
 - a) od 0 do 20 let
 - b) od 20 do 40 let
 - c) od 40 do 60 let
 - d) od 60 do 80 let
 - e) več kot 80 let
- 3) Status:
 - a) dijak/študent
 - b) zaposlen/brezposeln
 - c) upokojenec/ka
- 4) Ali se vam zdi varčevanje pomembno?
 - a) Ja, zdi se mi pomembno
 - b) Ne, varčevanje se mi ne zdi pomembno
 - c) Ne vem
- 5) Ali varčujete?
 - a) Ja, varčujem
 - b) Ne, ne varčujem
- 6) Ali se vam zdi da bi lahko mesečno privarčevali več, pri tem pa se vam ne bi bilo treba odreči ničemur? Izdelek ali storitev bi le zamenjali s cenejšim substitutom. (Substitut-nadomestek, nadomestilo)
 - a) Ja privarčeval bi lahko več
 - b) Ne, zdi se mi da bolj kot varčujem zdaj ne morem več
- 7) Ali ste bili v času korona krize pozornejši na čem ste zapravljali denar ter kakšne proizvode/storitve ste kupovali, npr. v trgovini ste kupili cenejše sadje, manj ste se vozili z avtomobilom zaradi višjih cen goriva?
 - a) Ja, bolj sem bil pozoren kaj kupujem
 - b) Ne, nisem bil pozoren na to
- 8) Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z "Ja", na kaj ste se navezovali?

- 9) Ali je korona kriza vplivala na spremembo vaših varčevalnih navad?
 - a) Da
 - b) Ne

10) Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z "da", kako?

VARČEVANJE PRI POTOVANJU

- 11) Ko se odpravite na počitnice, ali gledate na to, da se izognete glavni turistični sezoni, ko so cene najvišje? (npr. na dopust se raje odpravite septembra kot junija in avgusta)
- a) Da
 - b) Ne
- 12) Ko se odpravite na počitnice v drugo državo, ali prej preverite tamkajšnje cene življenjskih potrebščin in, ali to vpliva na vašo izbiro počitniške destinacije? (npr. cene življenjskih potrebščin na Madžarskem so nižje kot v Švici, zato bi raje izbrali cenejšo).
- a) Da, cene življenjskih potrebščin v državi pomembno vplivajo na izbiro počitniške destinacije
 - b) Ne, na to pri potovanju nikoli ne gledam
- 13) Če ste kdaj potovali z letalom ali ste bili pozorni na to, da ste leteli med tednom, ko so karte znatno cenejše kot med vikendi?
- a) Nikoli nisem bil/a pozorna na to
 - b) Da, vedno sem bil/a pozorna na to

VARČEVANJE PRI GORIVU

- 14) Kje pogosteje točite gorivo?
- a) Kljub nekoliko višji ceni gorivo pogosteje točim na bencinskih črpalkah ob avtocesti.
 - b) Večinoma točim gorivo izven avtocestnih bencinskih črpalk, kjer so cene nižje.
 - c) Odvisno, kaj mi je bliže, na ceno ne gledam.
- 15) Ali se poslužujete uporabe javnega prevoza?
- a) Javni prevoz uporabljam večino časa, je dober način kako privarčevati.
 - b) Kljub temu, da je javni prevoz ugodnejši, večino časa uporabljam osebni avto.
 - c) Javnega prevoza ne koristim, prevažam se le z osebnim avtomobilom.

VARČEVANJE PRI NAKUPOVANJU

- 16) Ali se redno poslužujete akcij/kuponov pri nakupih hrane v živilskih trgovinah?
- a) Da
 - b) Ne
- 17) Pri katerem izdelku največkrat porabite kupone za popust?
- a) nakupu mesa
 - b) nakupu oblačil
 - c) nakupu pralnih praškov

- d) otroških igrač
 - e) drugo
- 18) Ali pogosto kupujete stvari v trgovinah second-hand shop, kjer so cene nižje v primerjavi s klasičnimi trgovinami (second-hand shop- trgovina z ohranjenimi rabljenimi oblačili)?
- a) Nikoli
 - b) Redko
 - c) Občasno
 - d) Pogosto
 - e) Skoraj vedno
- 19) Ali vam je blagovna znamka oblačila pomembna do te mere, da ste za oblačilo pripravljeni odšteti visoke zneske?
- a) Da, blagovna znamka mi je pri nakupu oblačil pomembna
 - b) Ne, zdi se mi nesmiselno zapravljati visoke zneske le zaradi znamke oblačila
- 20) Za kaj mesečno porabite največ denarja?
- a) nakupu hrane
 - b) porabi vode
 - c) porabi električne energije
 - d) stroški povezanimi s prevoznimi sredstvi
- 21) Ali se vam velikokrat zgodi, da pozabite na hrano v hladilniku in jo zaradi preteka roka uporabe zavržete?
- a) Da
 - b) Ne
- 22) Ali nakupe hrane načrtujete vnaprej? (npr. začetek tedna napišete listek stvari, ki jih potrebujete in vse kupite v enem obisku trgovine)
- a) Da
 - b) Ne
 - c) Občasno
- 23) Ali ostanke od obroka porabite kasneje (npr. pri kosilu vam ostane meso, ki ga pojedete pri naslednjem kosilu ali za malico)
- a) Hrano, ki ostane vedno zavržemo
 - b) Čim več ostale hrane pojedemo kasneje

VARČEVANJE Z VODO

- 24) Ali med umivanjem zob redno zapirate vodo, ko je ne potrebujete?
- a) Da
 - b) Ne
- 25) Kako pogosteje pomivate posodo?

- a) na roke
- b) posodo perem v pomivalnem stroju

VARČEVANJE PRI ELEKTRIČNI ENERGIJI

- 26) Ali doma redno ugašate naprave, ki niso v uporabi? (npr. ko nihče ne gleda televizije, jo ugasnete)
- a) Da
 - b) Ne
- 27) Ali pri pranju perila gledate na to, da perilo perete v času nočnega cikla, ko je ceneje?
- a) Da
 - b) Ne
- 28) Ali doma uporabljate moderne naprave, ki so energetske varčne?
- a) Da
 - b) Ne
- 29) Ali ste pozorni na to, da preprečite uhajanje toplote iz stanovanja? (npr. boljša okna, boljša izolacija sten)
- a) Da
 - b) ne